

Total No. of Questions :3]

SEAT No. :

P4631

[Total No. of Pages : 2

[4852]-1001

M.Ed. (General) (Two Year Programme) (Semester - I)

MED - 101: PSYCHOLOGY OF LEARNING AND

DEVELOPMENT (Compulsory)

(2015 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400.
- 4) Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150.
- 5) Students should strictly follow the word limit given.
- 6) No supplement will be provided to the students.

Q1) Explain nature and characteristic features of structuralism. Explain its educational importance. [15]

OR

What do you mean by trait theory? Explain in brief Cattell's trait theory of personality with educational implications. [15]

Q2) Explain Guilford's theory of intelligence with a proper diagram. Give the educational importance of Guilford's theory with suitable examples. [15]

OR

Explain Gagne's Hierarchy of learning in detail. [15]

Q3) Write short notes (Any four) [20]

- a) Classroom organization and Management.
- b) Observation Method.
- c) Brain - Storming - concept.
- d) Educational importance of Piaget's cognitive development theory
- e) Factors influencing learning.
- f) Importance of stress reduction model

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4631

[4852]-1001

M.Ed. (General) (Two Year Programme) (Semester - I)
MED - 101: PSYCHOLOGY OF LEARNING AND
DEVELOPMENT (Compulsory)
(2015 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 2 तास]

[एकूण गूण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) विद्यार्थ्यांनी शब्द मर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
6) विद्यार्थ्यांनी पुरवणी दिली जाणार नाही.

-
- प्रश्न 1) रचनावादाचे स्वरूप आणि गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. त्याचे शैक्षणिक महत्त्व स्पष्ट करा. [15]
किंवा
गुणतत्त्व उपपत्ती म्हणजे काय? कॅटेल ची व्यक्तिमत्त्वाची गुणतत्त्व उपपत्ती शैक्षणिक उपयोजनासह थोडक्यात स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 2) गिलफोर्ड ची बुद्धिमत्तेची उपपत्ती योग्य आकृतीसह स्पष्ट करा. गिलफोर्डच्या उपपत्तीचे शैक्षणिक महत्त्व योग्य उदाहरणांसह द्या. [15]
किंवा
गॅनेच्या श्रेणीबद्ध अध्ययनाचे स्तर सविस्तर स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
अ) वर्ग संघटन आणि व्यवस्थापन
ब) निरीक्षण पध्दती
क) बुद्धिमंथन - संकल्पना
ड) पियाजेची बोधनिक विकासाची उपपत्ती चे शैक्षणिक महत्त्व
इ) अध्ययनावर परिणाम करणारे घटक
फ) ताण - तणाव कपातीकरण प्रतिमानाचे महत्त्व

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4632

[Total No. of Pages : 4

[4852] - 1002

M.Ed. (General) (Semester - I)

102 : HISTORY AND POLITICAL ECONOMY OF EDUCATION

(2015 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Answer to question No. 1 & 2 should be between 350-400 words each.*
- 4) *Answer to question No. 3 should be between 140-150 words each.*
- 5) *Students should follow the given word limitations.*
- 6) *In any situation students will not get supplements.*

Q1) Explain vedic & Buddhist education system in India with reference to **[15]**

- a) Aims of education
- b) Curriculum
- c) Methods of Teaching
- d) Role of Teacher

OR

Explain briefly the recommendations and action plan of following commissions :

- a) Radhakrishnan Commission (1948)
- b) Kothari Commission (1964)
- c) Revised National policy on Education (1992)

P.T.O.

Q2) Explain Role of state Government in Policy making, financing and regulating secondary education. Apart from these suggest some more regulations for development of secondary education. **[15]**

OR

What is Political economy of education? State its implication for growth, equality and social change.

Q3) Write short note (any four) **[20]**

- a) Education and human capital development
- b) Impact of Globalization on education
- c) Role of Private organization in primary education.
- d) Relationship between education and economic development
- e) Recommendations of the Mudaliar commission for vocationalizing education
- f) Place of India in Human development Index.

Total No. of Questions : 3]

P 4632

[4852] - 1002

M.Ed. (General) (Semester - I)

102 : HISTORY AND POLITICAL ECONOMY OF EDUCATION

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 - 400 शब्द.
 - 4) 05 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 - 150 शब्द.
 - 5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
 - 6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्रश्न 1) भारतीय शिक्षण प्रणालीच्या संदर्भात वैदिक आणि बौद्ध शिक्षण खालील मुद्द्यांना अनुसरून स्पष्ट करा. [15]

- अ) शिक्षणाचे ध्येय
- ब) अभ्यासक्रम
- क) अध्यापन पद्धती
- ड) शिक्षकाची भूमिका

किंवा

खालील दिलेल्या आयोगांच्या शिफारशी व कार्यप्रणाली सविस्तर स्पष्ट करा.

- अ) राधाकृष्णन आयोग (1948)
- ब) कोठारी आयोग (1964)
- क) सुधारीत राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (1992)

प्रश्न 2) माध्यमिक शिक्षणामध्ये धोरण निश्चिती, अर्थिक नियोजन आणि नियमावली संदर्भात राज्य शासनाची भूमिका स्पष्ट करा. तुमच्यामते माध्यमिक शिक्षणाच्या विकासासाठी आणखी कोणते नियम आवश्यक आहेत? [15]

किंवा

शिक्षणाची राजकीय अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? याचा वाढ (वृद्धी), समानता व सामाजिक परिवर्तन यावर परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील पैकी कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा. [20]

- अ) शिक्षण आणि मानवी भांडवलाचा विकास
- ब) शिक्षणावर जागतिकी करणाचा प्रभाव
- क) प्राथमिक शिक्षणामध्ये खाजगी संघटनांची भूमिका
- ड) शिक्षण आणि अर्थिक विकास यातील संबंध
- इ) व्यावसायिक शिक्षणासाठी मुदलियार आयोगाच्या शिफारसी
- फ) मानवी विकासाच्या अनुक्रमात (HDI) भारताचे स्थान

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4633

[Total No. of Pages : 3

[4852] - 1003

M.Ed. (General) (Semester - I)

103 : EDUCATIONAL STUDIES

(2015 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
- 4) *Word limit for question of 05 marks is about 130 to 150 words.*
- 5) *Student should strictly follow the word limit given.*
- 6) *No supplement will be provided to the students.*

Q1) Explain the concept of inclusive Education How will you develop Inclusive Education ability among Teachers. **[15]**

OR

What is mean by "Education for Democracy". How will you impart this Education to the students explain with examples.

Q2) What is mean by Leadership? How will you develop leadership qualities among the students from culturally diverse and economically developing democratic society **[15]**

OR

Write the Nature and Importance of Interdisciplinary Education. Explain the different areas of Interdisciplinary Educational Research

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

- a) Concept of multicultural studies
- b) Activities for development of National Integration in schools.
- c) Need of minority studies
- d) Impact of technology in teaching learning process
- e) Advantages of political Education
- f) Characteristics of Education for secularism

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P 4633

[4852] - 1003

M.Ed. (General) (Semester - I)

103 : EDUCATIONAL STUDIES

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
 - 4) 05 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
 - 5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
 - 6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्रश्न 1) सर्वसमावेशक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. सर्वसमावेशक शिक्षण देण्यासाठी शिक्षकांमध्ये क्षमता कशी विकसित कराल. [15]

किंवा

लोकशाही शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. लोकशाही शिक्षण तुम्ही विद्यार्थ्यांना कसे द्याल उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) नेतृत्व म्हणजे काय? सांस्कृतिक विविधता व लोकशाही समाजातील आर्थिक विकसनशीलतेसाठी नेतृत्व गुण विद्यार्थ्यांमध्ये कसे विकसित कराल? [15]

किंवा

आंतरविद्याशाखीय शिक्षणाचे स्वरूप व महत्त्व लिहा. शैक्षणिक संशोधनातील आंतरविद्याशाखे अंतर्गत विविध क्षेत्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा.

[20]

- अ) बहु सांस्कृतिक अभ्यासाची संकल्पना
- ब) शाळेमधील राष्ट्रीय एकात्मता विकासासाठी उपक्रम
- क) अल्पसंख्यांक अभ्यासाची गरज
- ड) अध्ययन अध्यापन प्रक्रियेत तंत्रज्ञानाचा प्रभाव
- इ) राजकीय शिक्षणाचे फायदे
- फ) धर्म निरपेक्षता शिक्षणाची वैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4634

[Total No. of Pages : 4

[4852] - 1004

M.Ed. (General) (Semester - I)

104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 - 400 words.*
- 4) *Word limit for question of 05 marks is about 130 - 150 words.*
- 5) *No supplement will be provided to the students.*

Q1) Distinguish between an experimental and survey method of research. Explain the need and steps of historical method of research. **[15]**

OR

Which components will you consider for the construction of questionnaire?
How will you administer questionnaire for data collection?

Q2) Explain the concept of educational research considering following points. **[15]**

- a) Meaning
- b) Nature
- c) Importance
- d) Scope

OR

Explain sources and criteria of research problem. Write the statement of research problem in different forms.

P.T.O.

Q3) Write short notes any four of the following :

[20]

- a) Characteristics of good sample
- b) E-tools
- c) True experimental research designs.
- d) Sources of generating knowledge.
- e) Need of review of related literature
- f) Types of variables.

Total No. of Questions : 3]

P 4634

[4852] - 1004

M.Ed. (General) (Semester - I)

104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य .
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 - 3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 350 - 400.
 - 4) 05 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा 130 - 150.
 - 5) पुरवणी दिली जाणार नाही.
 - 6) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मुळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्रश्न 1) संशोधनच्या प्रायोगिक आणि सर्वेक्षण पद्धतीतील फरक स्पष्ट करा. ऐतिहासिक संशोधन पद्धतीची गरज व पायऱ्या स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्रश्नावलीची रचना तयार करतांना तुम्ही कोणते घटक विचारात घ्याल? माहिती संकलनासाठी तुम्ही प्रश्नावलीची अमंलबजावणी कशी कराल?

प्रश्न 2) खालील मुद्यांना अनुसरून शैक्षणिक संशोधनाची संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

- अ) अर्थ
- ब) स्वरूप
- क) महत्त्व
- ड) व्याप्ती

किंवा

संशोधन समस्येचे स्रोत आणि निकष स्पष्ट करा. विविध स्वरूपात संशोधन समस्येचे विधान लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही चार वर टीपा लिहा.

[20]

- अ) चांगल्या नमुन्याची वैशिष्ट्ये
- ब) - ई - साधने
- क) विशुद्ध प्रायोगिक अभिकल्प
- ड) ज्ञान निर्मितीचे स्रोत
- इ) संबंधित साहित्याच्या आढाव्याची गरज
- फ) चलांचे प्रकार

